

CRITERIS METODOLÒGICS I INSTRUCCIONS D'ÚS

Selecció i ordenació de les entrades

Per establir el conjunt d'entrades del diccionari hem prescindit dels termes generals, que ja es troben ben tractats en diccionaris i enciclopèdies de llengua catalana, i hem centrat l'atenció en tots aquells termes que podien tenir un clar interès per als usuaris d'aquesta obra. Hem prescindit, també, de les entrades que, per la seva gran especialització, eren difícilment descriptibles en termes no formals o bé corresponien a propietats o definicions que no aportaven res a l'ús general en aquest camp tan ampli de les matemàtiques i l'estadística.

Tampoc no hi hem inclòs els termes de determinades disciplines usuàries de terminologia matemàtica que mereixen una especial atenció autònoma (física, astronomia, economia, etc.) ni les mesures mètriques o tradicionals, ja ben documentades en diccionaris generals o reculls especialitzats. Malgrat aquestes delimitacions, la selecció de termes ha estat molt àmplia i en molts casos innovadora en haver-hi introduït entrades que fins ara mai no havien estat presents en cap obra lexicogràfica catalana.

En alguns casos hem cregut convenient entrar termes que, si bé es poden considerar aïllats, ens han semblat interessants perquè poden solucionar algun problema de tipus formal o conceptual que no es podria resoldre fàcilment amb les obres de caràcter general. Així, hi trobem algun adverbi (com **absolutament**) i alguna professió (com **estadístic -a**).

Els termes es presenten ordenats segons l'ordenació alfabètica discontinua. Atès el caràcter enciclopèdic del diccionari, hi hem inclòs un bon nombre de referències biogràfiques breus dels matemàtics més rellevants de la història. Aquestes entrades es troben ordenades pel primer cognom (**Santaló, Lluís Antoni**) i tots els termes formats amb el nom d'un matemàtic (**Pitàgores, teorema de**) també s'han classificat per aquest nom propi.

En determinades entrades, la denominació inclou també el complement amb què habitualment s'empra el terme, que és introduït per l'article indefinit *un, una* (**extreure una arrel, ordre d'una corba**).

En el cas de dos o més termes sinònims, hem indicat sempre quin dels dos considerem principal i quin complementari.

Finalment, també cal advertir que tots els termes amb el sufix *-edre*, que normativament tant pot ser tònic com àton, només apareixen al diccionari com a tòpics. Així, hem de considerar igualment correctes *poliedre* i *políedre*, *diedre* i *díedre*, *decaedre* i *decàedre*, *deltaedre* i *deltàedre*, *icosaedre* i *icosàedre*, *ortloedre* i *ortòedre*, *trapezoedre* i *trapezòedre*, *triedre* i *tríedre*, etc., malgrat que en el diccionari només apareix la primera forma. Cal dir que en aquest cas únicament hem seguit un criteri d'economia d'espai i que, per tant, hem utilitzat la forma que l'Institut d'Estudis Catalans proposa com a principal.

Contingut de les entrades

Les entrades poden contenir les informacions següents: terme, categoria gramatical, definició (una per a cada concepte, numerades, si n'hi ha més d'una), desenvolupament enciclopèdic, equivalències en castellà, francès i anglès, i sinònims.

En molts articles, el desenvolupament enciclopèdic que va a continuació de la definició general inclou especificacions, exemples, dades històriques, fórmules, etc., per tal d'ampliar la informació. A més, hi hem adjuntat més de dues-centes il·lustracions a fi de facilitar la comprensió de determinades formes, conceptes, propietats o classificacions. Quant a les equivalències, hi hem inclòs únicament les que s'han pogut documentar i, en general, n'hem prescindit en els termes formats amb el nom d'un matemàtic (**Pitàgores, teorema de**).

En el cas dels termes sinònims, el terme principal és el que conté totes les informacions. A més, hi trobem indicats els seus sinònims complementaris. El termes no principals generalment només tenen entrada, categoria gramatical i el símbol ►, que remet al terme principal.

En molts articles hem marcat en cursiva i amb el símbol ◀ les paraules de la definició i l'entrada de les quals pot contenir informació que completi la definició esmentada. En altres casos s'ha indicat aquesta circumstància amb la forma directa ► Vg. tb., remetent així a altres entrades del diccionari.

En cada entrada hem agrupat les accepcions que coincideixen en una mateixa denominació (**índex**), però per evitar confusions hem fet entrades diferents, amb denominació idèntica, per als casos en què les diverses accepcions presentaven equivalències o sinònims diferents (**mitjana**). En el primer cas, les diferents accepcions s'expliciten per mitjà de definicions numerades. Entenem que les equivalències i les remissions precedides de la fórmula '► Vg. tb' corresponen a totes les accepcions definides en un mateix article. Els casos de 'Vg. tb' que n'afecten una de sola, figuren entre parèntesis al final de l'accepció (**triangulació**).

Índexs i annexos

Al final de l'obra es troben els índexs de les equivalències en castellà, francès i anglès, que remeten a l'entrada catalana corresponent del cos del diccionari.

També hi hem inclòs dinou taules de caràcter pràctic o que complementen de manera concisa el contingut del diccionari. Entre aquestes taules cal destacar la cronologia d'esdeveniments matemàtics, la taula de símbols i abreviatures més usuals en aquesta disciplina, i les taules de funcions derivades i primitives o de fórmules trigonomètriques, entre d'altres.

Finalment, el diccionari presenta una selecció de la bibliografia utilitzada o que ha estat objecte de buidatge.

Abreviatures

abrev.	abreviatura
adj	adjectiu
adv	adverbi
ES	castellà
EN	anglès
f	nom femení singular
f pl	nom femení plural
FR	francès
intr.	intransitiu
m	nom masculí singular
m i f	nom masculí i femení singular
m pl	nom masculí plural
pron.	pronominal
sin. comp.	sinònim complementari
tr.	transitiu
v.	verb
Vg. fig.	vegeu figura
Vg. tb.	vegeu també

Índex d'entrades que van acompanyades d'un gràfic

àbac
abatiment d'una figura
acolorible
afinitat
Agnesi, bruixa d'
altura
angle (angle central, angle exterior, angle inscrit...)
angle dièdric
angle polièdric
angle sòlid
angles alterns, angles corresponents, angles oposats pel vèrtex, angles conjugats
antiparal·lel
antiprisma
Apol·loni, teorema d'
arbre
arc capaç
arc sinus, arc cosinus, arc cotangent, arc cosecant, arc secant
Argand, diagrama d'
Arquimedes, espiral d'
asímtota
atractor
autòmat finit determinista
autòmat finit indeterminista
axonometria
Bernoulli, lemniscata de
bicorne
bisectriu
bosc
Brianchon, hexàgon de; Brianchon, teorema de
Brocard, punts de
cardioide
cartabó
casquet esfèric
Catalan, poliedres de
catenària
catenoide
centroide
cercle goniomètric
cercle màxim d'una esfera, cercle menor d'una esfera
cercle osculador
Ceva, teorema de
cicloide
cilindre
circumcentre
circumferència
clotoide
coeficient de correlació
compàs de reducció
complement d'un angle
complementari
con
cònica
convex
coordenades cartesianes, coordenades cilíndriques, coordenades esfèriques, coordenades polars
corba (3)
corda
corona circular, corona esfèrica
De Bruijn, digraf de
deltaedre
deltoide
derivada d'una funció en un punt
derivada direccional
Desargues, teorema de
diagrama (diagrama de barres, diagrama de sectors...)
diagrama en arbre
digraf
dilatació
Diocles, cissoide de
dipiràmide pentagonal
discontinuitat
distància euclidiana
eix radical
el·lipse
el·lipsògraf
escaire
Escher, Maurits Cornelius (esbòs del mosaic Genets)
esfera
espiral logarítmica
Euler, teorema de la recta d'
feix

Fermat, problema de
 fórmula dels trapezis
 fractal
 Frenet, triedre de
 frust
 funció característica
 funció exponencial
 funció hiperbòlica
 funció logarítmica
 funció potencial
 funció trigonomètrica
 generatriu
 gènere d'una superfície tancada
 geodèsica
 geoplà
 gnòmon
 graf complet, graf bipartit complet, graf
 estrella
 gràfica
 grup de simetria
 grup cíclic i dièdric
 hexagrama
 hipèrbola
 hiperboloide d'un full
 hipercub
 Hipòcrates, lúnules d'
 homotècia
 incentre
 inscrit
 inversor
 isometria (2)
 Kautz, digraf de
 Klein, botella de
 Königsberg, problema dels set ponts de
 línia
 llei del paral·lelogram
 llei normal
 Menelau, teorema de
 mètode de la bisecció
 mètode dels splines
 mitjana (mitjana aritmètica, mitjana
 geomètrica, mitjana harmònica,
 mitjana quadràtica)
 Möbius, banda de
 mosaic
 multidigraf
 multigraf
 nansa
 nombre complex
 nombre poligonal
 nònius
 número d'or
 núvol de punts
 octant
 ortoedre
 oval
 Pappus, teorema de
 paràbola
 paraboloid hiperbòlic
 paral·lelepípede
 partició d'un conjunt
 perspectiva
 Petersen, graf de
 piràmide
 Pitàgores, teorema de
 pol i polar
 poliedre estelat
 poliedre regular
 poliedre semiregular
 polígon
 polígon regular
 prisma
 prismatoide, prismoide
 projecció estereogràfica
 projecció gnòmica
 pseudoesfera
 punt d'inflexió
 quàdrica
 quadrilàter
 radi de curvatura
 regla
 regla del paral·lelogram
 resultant
 romboedre
 rosa
 sanefa
 sector circular
 sector esfèric
 segment circular
 segment esfèric
 semblança
 serpentina
 sistema de numeració
 sòlid

subtangent
superfície de revolució
superfície desenvolupable
superfície helicoidal
superfície mínima
superfície reglada
Tales, teorema de
tascó esfèric
Taylor, fórmula de
teorema de la circumferència dels nou punts
teorema del catet
teorema del valor intermedi
teorema del valor mitjà
teoria de catàstrofes
tor
tractriu
trajectòria ortogonal

transportador
triangle (triangle acutangle, triangle obtusangle, triangle escalè...)
triangle esfèric
triangle òrtic
triedre
trifoli
trigonometria
trisecció d'un angle
tronc
Tschirnhausen, cúbica de
vector
vector normal a una superfície
Venn, diagrama de
vèrtex
Viviani, volta de
zona esfèrica